

หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ชื่อหลักสูตร

- ๑.๑ ชื่อหลักสูตรภาษาไทย : หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์
๑.๒ ชื่อหลักสูตรภาษาอังกฤษ : Certificate, Program in Sangha Administration

๒. ชื่อประกาศนียบัตร

- ๒.๑ ชื่อประกาศนียบัตรภาษาไทย
๒.๑.๑ ชื่อเต็ม : ประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์
๒.๑.๒ ชื่อย่อ : ป.บส.
๒.๒ ชื่อประกาศนียบัตรภาษาอังกฤษ
๒.๒.๑ ชื่อเต็ม : Certificate in Sangha Administration
๒.๒.๒ ชื่อย่อ : Cert. in Sangha Admin.

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ก. ปรัชญาของหลักสูตร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสถาปนาขึ้นเพื่อเป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป

คณะสังคมศาสตร์ มีเป้าหมายชัดเจนที่จะสนองงานคณะสงฆ์ โดยการพัฒนาคุณลักษณะของพระสังฆาธิการและครูสอนปริยัติธรรมที่พึงประสงค์ คือ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้เทียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้งเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในการที่จะพัฒนาตนเองที่สามารถศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑. เพื่อผลิตพระสังฆาธิการและครูสอนปริยัติธรรมในระดับประกาศนียบัตร ให้มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารกิจการคณะสงฆ์

๒. เพื่อผลิตพระสังฆาธิการและครูสอนปริยัติธรรมในระดับประกาศนียบัตร ให้สามารถนำความรู้ด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาพระพุทธศาสนาและสังคม

๓. เพื่อผลิตพระสังฆาธิการและครูสอนปริยัติธรรมในระดับประกาศนียบัตร ให้อุทิศตนและสามารถนำหลักทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๔. เพื่อให้พระสังฆาธิการและครูสอนปริยัติธรรม ได้มีคุณวุฒิทางการศึกษาที่สามารถศึกษาต่อในระดับชั้นปริญญาตรีได้

๕. เกณฑ์การเปิดสอน

หน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่มีความประสงค์จะเปิดสอนหลักสูตรนี้ สามารถดำเนินการขออนุมัติโครงการเปิดสอนตามขั้นตอน คือ

๕.๑ ประสานงานกับภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ กองวิชาการ และกองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี เพื่อจัดทำโครงการเปิดสอนหลักสูตร

๕.๒ ขอความเห็นชอบในการเปิดหลักสูตรจากคณะกรรมการประจำคณะสังคมศาสตร์

๖. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

๖.๑ เป็นพระสังฆาธิการหรือครูสอนปริยัติธรรมที่สอบได้ประโยค ๑-๒ ขึ้นไป และนักธรรมชั้นเอก หรือ

๖.๒ เป็นพระสังฆาธิการหรือครูสอนพระปริยัติธรรมที่ได้รับแต่งตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี และเป็นผู้ที่สอบได้นักธรรมชั้นเอกและสำเร็จการศึกษาภาคบังคับขึ้นไป หรือ

๖.๓ เป็นพระภิกษุผู้มีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนต่างๆ ไม่น้อยกว่า ๒ ปี และเป็นผู้ที่สอบได้นักธรรมชั้นเอกและสำเร็จการศึกษาภาคบังคับขึ้นไป หรือ

๖.๔ เป็นผู้ที่มีมหาวิทยาลัยอนุมัติให้เข้าศึกษาเป็นกรณีพิเศษเพื่อขอรับประกาศนียบัตรตามที่สภาวิชาการเห็นชอบ

๗. ระบบการศึกษา

ใช้ระบบหน่วยทวิภาค (Semester Credit System) โดยแบ่งเวลาการศึกษาในปีการศึกษาออกเป็น ๒ ภาคการศึกษาปกติ คือ

ภาคการศึกษาที่หนึ่ง (First Semester) มีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า ๑๖ สัปดาห์

ภาคการศึกษาที่สอง (Second Semester) มีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า ๑๖ สัปดาห์

๘. ระยะเวลาการศึกษา

ระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตร ๑ ปี หรือต้องไม่ต่ำกว่า ๒ ภาคการศึกษาปกติ แต่อย่างมากไม่เกิน ๒ เท่าของระยะเวลาการศึกษาปกติของหลักสูตร

๘. การลงทะเบียนเรียน

กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ ๑ จำนวน ๑๒ หน่วยกิต และในภาคการศึกษาที่ ๒ จำนวน ๑๒ หน่วยกิต ส่วนรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนโดยไม่นับหน่วยกิตให้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดแผนการสอนของแต่ละแห่ง

๑๐. การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา

เป็นไปตามข้อบังคับ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยอนุโลม และโดยเกณฑ์ทั่วไปคือ

๑๐.๑ ให้มีการวัดผลการศึกษาทุกรายวิชาที่นิสิตได้ลงทะเบียนไว้ในแต่ละภาคการศึกษา

๑๐.๒ นิสิตต้องมีเวลาเรียนในแต่ละรายวิชาที่ได้ลงทะเบียนเรียนไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมดในภาคการศึกษานั้น จึงจะมีสิทธิเข้าสอบในรายวิชานั้น

๑๐.๓ การประเมินผลการศึกษาในแต่ละรายวิชานั้น ให้มีผลการศึกษาระดับ (Grade) และค่าระดับ (Grade Point) ดังนี้

ผลการศึกษา	ระดับ	ค่าระดับ
ดีเยี่ยม (Excellent)	A	๔.๐๐
ดีมาก (Very Good)	B ⁺	๓.๕
ดี (Good)	B	๓.๐๐
ค่อนข้างดี (Very Fair)	C ⁺	๒.๕
พอใช้ (Fair)	C	๒.๐๐
ค่อนข้างพอใช้ (Quite Fair)	D ⁺	๑.๕
อ่อน (Poor)	D	๑.๐๐
ตก (Failed)	F	๐

ทั้งนี้ เกณฑ์คะแนนต่ำสุดที่ถือว่าผ่านในรายวิชานั้นๆ คือ ระดับ D

๑๐.๔ นิสิตผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีคุณสมบัติ คือ

ก. สอบได้หน่วยกิตสะสมครบตามหลักสูตรเข้าศึกษาภายในระยะเวลาไม่เกิน ๒ เท่าของเวลาการศึกษาตามหลักสูตรและมีค่าระดับเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่าค่าระดับ ๒.๐๐

ข. ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

ค. มีความประพฤติดี

ง. ไม่มีพันธะอื่นใดกับมหาวิทยาลัย

๑๐.๕ นิสิตผู้สำเร็จการศึกษามีสิทธิที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องได้รับค่าระดับเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๒.๕๐

๑๑. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรประกาศนียบัตร มี ๒๔ หน่วยกิต ประกอบด้วย

ก. วิชาบังคับ จำนวน ๑๘ หน่วยกิต

ข. วิชาเลือก จำนวน ๖ หน่วยกิต

กลุ่มวิชาบังคับ จำนวน ๑๘ หน่วยกิต

บส ๐๐๑	การปกครองคณะสงฆ์	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๐๒	กฎหมายคณะสงฆ์	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๐๓	พระสงฆ์กับภาวะผู้นำ	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๐๔	การบริหารการศึกษาคณะสงฆ์	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๐๕	การบริหารงานสาธารณูปการ	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๐๖	การบริหารศาสนสมบัติ	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๐๗	การบริหารงบประมาณ	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๐๘	สัมมนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๐๙	การบริหารงานธุรการ	๒ (๒-๐-๔)

กลุ่มวิชาเลือก จำนวน ๖ หน่วยกิต

บส ๐๑๐	พระพุทธศาสนากับการศึกษาสงเคราะห์	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๑๑	พระพุทธศาสนากับงานสังคมสงเคราะห์	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๑๒	พระไตรปิฎกศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๑๓	พุทธวิธีการสอน	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๑๔	ธรรมนิเทศ	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๑๕	พุทธศิลป์	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๑๖	เทศกาลและพุทธศาสนพิธี	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๑๗	พระพุทธศาสนากับสถานการณ์ปัจจุบัน	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๑๘	นวัตกรรมทางการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๑๙	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๒ (๒-๐-๔)
บส ๐๒๐	การศึกษาอิสระ	๒ (๒-๐-๔)

๑๒. แนวสัจเขปรายวิชา

หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารการกิจการคณะสงฆ์ จำนวน ๒๔ หน่วยกิต

๑๒.๑ กลุ่มวิชาบังคับ จำนวน ๑๘ หน่วยกิต

บส ๐๐๑ การปกครองคณะสงฆ์ ๒ (๒-๐-๔)

(Sangha Administration)

ศึกษาพัฒนาการของระบบการปกครองคณะสงฆ์ ตั้งแต่สมัยพุทธกาลถึงปัจจุบัน และวิเคราะห์เนื้อหาพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับต่างๆ กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศที่สำคัญของคณะสงฆ์ และการปกครองคณะสงฆ์อื่น

บส ๐๐๒ กฎหมายคณะสงฆ์ ๒ (๒-๐-๔)

(Sangha Law)

ศึกษาเปรียบเทียบมูลเหตุการบัญญัติพระวินัย ประเภทความผิดตามพระวินัย องค์ประกอบในการกระทำความผิดตามพระวินัย กับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

บส ๐๐๓ พระสงฆ์กับภาวะผู้นำ ๒ (๒-๐-๔)

(Sangha and Leadership)

ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ การบริหารในองค์การสงฆ์ บทบาทของพระสงฆ์กับความเป็นผู้นำ เน้นความเป็นผู้นำตามแนวพุทธ พระสงฆ์ผู้นำกับการตัดสินใจ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร และการสร้างแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกองค์การสงฆ์ การพูดแบบผู้นำ การพัฒนาพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำ และภาวะผู้นำตามแนวพุทธ

บส ๐๐๔ การบริหารการศึกษาคณะสงฆ์ ๒ (๒-๐-๔)

(Educational Administration of Thai Sangha)

ศึกษาความเป็นมาของการศึกษาแห่งคณะสงฆ์ พัฒนาการและหลักการบริหาร การศึกษาคณะสงฆ์ โครงสร้างและระบบการศึกษาคณะสงฆ์ บทบาทของพระสงฆ์ต่อการบริหาร การศึกษา แนวโน้มการศึกษาสงฆ์ และพระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

บส ๐๐๕ การบริหารงานสาธารณูปการ ๒ (๒-๐-๔)

(Administration of Public Construction)

ศึกษาแนวคิดการบริหารงานสาธารณูปการของคณะสงฆ์ พัฒนาการงาน สาธารณูปการของพระสงฆ์ การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด การก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะ พระสงฆ์กับการอนุรักษ์ศิลปกรรมของชาติ งานสาธารณูปการตามแบบเอกลักษณ์ประจำภาคต่างๆ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสาธารณูปการ ปัญหาและแนวโน้มการบริหารงานสาธารณูปการ

บส ๐๐๖ การบริหารศาสนสมบัติ ๒ (๒-๐-๔)

(Administration of Religious Property)

ศึกษาความเป็นมาและประเภทของศาสนสมบัติ กฎและระเบียบที่ว่าด้วยศาสนสมบัติ การบริหารจัดการศาสนสมบัติ และแนวโน้มการจัดการศาสนสมบัติ

บส ๐๐๗ การบริหารงบประมาณ ๒ (๒-๐-๔)

(Public Budgeting Administration)

ศึกษาความหมาย แนวคิด ทฤษฎี และนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ บทบาทและอิทธิพลของการเมืองที่มีต่องบประมาณและการคลังของประเทศ กระบวนการงบประมาณ เทคนิคและวิธีการวิเคราะห์งบประมาณ

บส ๐๐๘ สัมมนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ๒ (๒-๐-๔)

(Seminar on Sangha Administration)

สัมมนาปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามหัวข้อที่กำหนด

บส ๐๐๙ การบริหารงานธุรการ ๒ (๒-๐-๔)

(Administrative Management)

ศึกษาความหมายและขอบข่ายของวิชาการเลขานุการ งานสารบรรณ งานการประชุม แบบหรือหนังสือคณะสงฆ์ การบัญชีและการเงินของวัด การจัดเก็บข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ลำดับสมณศักดิ์ และความรู้ทั่วไป โดยเน้นการฝึกปฏิบัติเป็นสำคัญ

๑๒.๒ กลุ่มวิชาเลือก จำนวน ๖ หน่วยกิต

บส ๐๑๐ พระพุทธศาสนากับการศึกษาสงเคราะห์ ๒ (๒-๐-๔)

(Buddhism and Social Welfare Education)

ศึกษาแนวคิดการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของพระพุทธศาสนา บทบาทของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ศึกษากรณีตัวอย่าง เช่น การศึกษาเด็กก่อนเกณฑ์ การศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัด การศึกษาโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาสงเคราะห์

บส ๐๑๑ พระพุทธศาสนากับงานสังคมสงเคราะห์ ๒ (๒-๐-๔)

(Buddhism and Social Works)

ศึกษาแนวคิดการสังคมสงเคราะห์ของพระพุทธศาสนา บทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เช่น การสาธารณสุข การสาธารณสงเคราะห์ การสงเคราะห์ด้านจิตใจ และศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์

บส ๐๑๒ พระไตรปิฎกศึกษา ๒ (๒-๐-๔)

(Tipitaka Studies)

ศึกษากำเนิดและพัฒนาการคัมภีร์พระไตรปิฎก การจำแนกคัมภีร์พระไตรปิฎก และสำรวจเนื้อหาสาระของคัมภีร์พระไตรปิฎก โดยสังเขป แนวการจำแนกพระไตรปิฎกของพระ

อรรถกถาจารย์ ความเป็นมาของพระไตรปิฎกในประเทศไทย ระบบการสืบค้นคัมภีร์พระไตรปิฎก
ด้วยคอมพิวเตอร์ (BUDSIR) และพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บส ๐๑๓ พุทธวิธีการสอน ๒ (๒-๐-๔)

(Buddha's Teaching Methods)

ศึกษาหลักการและวิธีสอนของพระพุทธเจ้า การวิเคราะห์ธรรมชาติผู้เรียน
คุณสมบัติของผู้สอน วัตถุประสงค์ในการสอน การเลือกวิธีการสอนตามแนวไตรสิกขา อริยสัจ
๔ อนุปพิภพิกถา และนวังคสัตถุศาสน์

บส ๐๑๓ ธรรมนิเทศ ๒ (๒-๐-๔)

(Dhamma Communication)

ศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับนิเทศศาสตร์ หลักการและวิธีการเผยแพร่
พระพุทธศาสนา ศิลปะการเขียนบทความ ศิลปะการพูดในที่ชุมนุมชน การพัฒนาบุคลิกภาพ
เกี่ยวกับการพูด การเทศนา การแสดงปาฐกถาธรรม การอภิปราย วิธีการใช้สื่อประกอบการบรรยาย
บทบาทและอิทธิพลของสื่อต่อการเผยแผ่ธรรมะ

บส ๐๑๕ พุทธศิลป์ ๒ (๒-๐-๔)

(Buddhist Arts)

ศึกษาพัฒนาการของพุทธศิลป์ในอินเดีย และคลื่นพระพุทธศาสนาที่เข้ามาสู่
ประเทศไทย ซึ่งสัมพันธ์กับสกุลศิลปะสมัยต่างๆ จนเกิดเป็นสกุลศิลปะในประเทศไทย ทั้งด้าน
ประติมากรรม จิตรกรรม และสถาปัตยกรรม อิทธิพลของพุทธศิลป์ในสังคมไทยและแนวทางใน
การอนุรักษ์พุทธศิลป์ ปรัชญาธรรมทางวัตถุและความงามจากพุทธศิลป์สมัยต่างๆ ในประเทศไทย
โดยอาศัยพุทธลักษณะ

บส ๐๑๖ เทศกาลและพุทธศาสนพิธี ๒ (๒-๐-๔)

(Buddhist Festivals and Traditions)

ศึกษาเทศกาลและพิธีกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ความหมาย คุณค่าของ
เทศกาล และพิธีกรรมนั้นๆ ให้สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง โดยเน้นให้มีการฝึกปฏิบัติ

บส ๐๑๗ พระพุทธศาสนากับสถานการณ์ปัจจุบัน ๒ (๒-๐-๔)

(Buddhism in Current Affairs)

ศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของพระพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ ทั้งในทวีป
เอเชียและยุโรป อเมริกาและออสเตรเลีย ผลกระทบของลัทธิการเมืองและศาสนาอื่นๆ ที่มีต่อสถานะ

ของพระพุทธศาสนา อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมโลก และบทบาทขององค์กร
พระพุทธศาสนาระดับนานาชาติ

บส ๐๑๘ นวัตกรรมทางการศึกษา ๒ (๒-๐-๔)
(Innovation in Education)

ศึกษาแนวคิดใหม่และทางเลือกสำหรับการศึกษาทั่วไป ทฤษฎีและแนวโน้ม
เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา แนวคิดใหม่ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา และการจัดจรรยา
ศึกษาในโรงเรียน ความสำคัญและพัฒนาการของสื่อการสอน เทคโนโลยีทางการศึกษา แนวคิด
ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา และแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษาคณะสงฆ์

บส ๐๑๙ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒ (๒-๐-๔)
(Local Wisdom)

ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นองค์ความรู้ ความสามารถของ
ชาวบ้านที่สั่งสมสืบทอดกันมา อันเป็นศักยภาพหรือความสามารถที่จะแก้ปัญหา ปรับตัวเรียนรู้
และมีการสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่อันเป็นแก่นของชุมชนให้อยู่รอดจนถึงปัจจุบัน

บส ๐๒๐ การศึกษาอิสระ ๒ (๒-๐-๔)
(Independent Studies)

เลือกปฏิบัติงานในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามความสนใจ และเขียนเป็น
รายงานการศึกษาหรือภาคินิพนธ์ ในการควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษา
